

Załącznik nr 1 do Informacji
dla Zarządu Województwa Mazowieckiego
z dnia 10 grudnia 2013 r.

Zestawienie uwag do projektu *Strategii Rozwoju Kultury w województwie mazowieckim na lata 2013 - 2020*, które zgłoszono do Departamentu Kultury, Promocji i Turystyki w ramach konsultacji społecznych dokumentu.

Zapis w projekcie <i>Strategii Rozwoju Kultury w województwie mazowieckim na lata 2013 – 2020</i> , do którego zgłaszane są uwagi wraz z podaniem rozdziału i numeru strony	Sugerowana zmiana (konkretna propozycja nowego brzmienia rozdziału, podrozdziału, punktu)	Uzasadnienie	Uwagę uwzględniono TAK/NIE	Uwagi, w tym przyczyna nieuwzględnienia
<p>Agnieszka Borowska, Komisja Polityki Społecznej i Ochrony Zdrowia, Rada Dzielnicy Białoleka m.st. Warszawy, Stowarzyszenia Moja Białoleka</p>				
<p>1. W województwie mazowieckim wstępują wielkie terytorialne dysproporcje w dostępie do kultury. Warszawa to biegun szans. Radom to biegun deficytów.</p> <p>rozd. 2.8.1.2 Analiza SWOT - wynik, str.48</p>	<p>W województwie mazowieckim wstępują wielkie terytorialne dysproporcje w dostępie do kultury.</p>	<p>Warszawa jest nieróżnorodna pod względem dostępu do kultury. Są w niej białe plamy dostępu do kultury, w szczególności dzielnice peryferyjne takie jak Białoleka, gdzie na 74 km² istnieje tylko jeden dom kultury z brakiem skomunikowania z częściami wschodnimi. Problem Białoleki dotyczy 120 tys. mieszkańców. Diagnoza Strategii Warszawy <i>Miasto kultury i obywateli. Program rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020</i> definiuje ten problem.</p>	<p>tak</p>	<p>Zgodnie z propozycją wnioskodawcy.</p>
<p>2. Najlepsza w kraju dostępność domów kultury, szczególnie poza Warszawą.</p> <p>rozd. 2.8.1.2 Analiza SWOT - wynik, str.48</p>	<p>Najlepsza w kraju dostępność domów kultury, także w dzielnicach peryferyjnych Warszawy.</p>	<p>Uzasadnienie jak punkt 1.</p>	<p>tak</p>	<p>Zgodnie z propozycją wnioskodawcy.</p>
<p>3. Szanse – Duży potencjał ludnościowy i terytorialny.</p> <p>rozd. 2.8.1.2 Analiza SWOT - wynik, str.48</p>	<p>Szanse – Duży potencjał ludnościowy i terytorialny <u>oraz zasobów naturalnych</u> (takich jak np. rzeka Wisła, rzeka Długa).</p>	<p>Zasoby naturalne są istotnym czynnikiem kształującym tożsamość mieszkańców, pomocnym w promocji Mazowsza i integracji. Wykorzystanie ich potencjału przy tworzeniu inicjatyw kulturalnych, edukacyjno – kulturalnych jest atrakcyjnym, naturalnym pomostem komunikacyjnym.</p>	<p>nie</p>	<p>Czynnik ten był badany w analizie SWOT, ale uzyskał rangę 2,6, tymczasem w tabeli uwidocznił wyłącznie czynniki o randze 3,0 i większej.</p>
<p>4. opis programu: (...) w ciągu 2014 roku powstałyby metodyka przygotowywania gminnych i powiatowych polityk kulturalnych i strategii dla kultury (...).</p> <p>rozd. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne /program A.3.1 Wsparcie dla tworzenia</p>	<p>Opis programu: w ciągu 2014 powstałyby metodyka przygotowania gminnych i powiatowych polityk kulturalnych i strategii dla kultury, <u>oraz dzielnic Warszawy, które chciałyby wziąć w nich udział</u> ...</p>	<p>Białoleka jest dzielnicą peryferyjną, która utworzyła wraz z Państwowym Muzeum Etnograficznym i Stowarzyszeniem Moja Białoleka Edukacyjny Zakątek o Mazowszu na terenie Parku przy ul. Magicznej. Jestem autorką tej inicjatywy. Odpowiada ona na potrzeby oddolne mieszkańców, samorządu, podmiotów społecznych. Zakątek mówi</p>	<p>tak</p>	<p>Dopisano poprawkę w brzmieniu uwzględniającym w całości propozycję wnioskodawcy.</p>

<p>lokalnych polityk kulturalnych, str. 58</p>		<p>tym samym, że Warszawa to też Mazowsze i kształtuje tożsamość mieszkańca w oparciu o region Mazowsza, ale także buduje przestrzeń do rozmów o wielokulturowości i potencjale innych regionów.</p>		
<p>5. Dodanie nowego programu.</p>	<p>Mazowiecki park rozrywki w Warszawie na Białoleńcu „Mazowsze Land.”</p> <p>Cel programu:</p> <p>1) Wsparcie inicjatywy powstającego w chwili obecnej przedsięwzięcia „Edukacyjny Zakątek Mazowiecki” w formie m.in. wspierania programów animacyjnych obszaru. Współtworzenie drugiego Zakątka Mazowieckiego na terenie parku Picassa.</p> <p>2) Zbadanie potrzeb, możliwości finansowania, przygotowania projektu. Utworzenie Mazowieckiego parku rozrywki i edukacji na Białoleńcu, które będzie rozbudową Zakątka i miejscem kultury inkluzyjnej promującej Mazowsze dla mieszkańców całej Warszawy. Park rozrywki będzie połączony z funkcją edukacyjną, sportową i rekreacyjną.</p> <p>Opis programu:</p> <p>Część 1: do końca roku 2014 wypracowanie programu współpracy z Urzędem Dzielnicy Białoleńca. Współtworzenie drugiego Edukacyjnego Zakątka Mazowieckiego na terenie parku Picassa.</p> <p>Część 2: do końca roku 2015 wypracowanie koncepcji terenu, ujęcie obszaru w planach miejscowych Białoleńki i przygotowanie koncepcji współfinansowania. Na terenie Warszawy powstanie bardzo atrakcyjne miejsce (porównanie do Disneyland'u pod Paryżem) dla szerokiego grona odbiorców oraz współpracy NGO, biznes wraz z promocją turystyczną całego obszaru Mazowieckiego. Wsparcie Białoleńki, która poprzez edukację o Mazowszu mówi, że „Warszawa to też Mazowsze” oraz tworzy przestrzeń</p>	<p>Białoleńca jest w trakcie realizacji zadania, przyjętego przez Radę m.st. Warszawy w Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Stołecznego Warszawy na lata 2010 – 2014, str. 70, Priorytet III "Mazowieckie Centrum w Centrum", czyli edukacyjnej zagrody wiejskiej promującej kulturę Mazowsza. Pierwszy element Centrum to „edukacyjny Zakątek Mazowiecki” na terenie parku przy ul. Magicznej. Proponujemy wsparcie inicjatywy oddolnej i włączenie się w tworzenie dalszych elementów: zakątek edukacyjny o Mazowszu na terenie parku Picassa, oraz Mazowiecki park rozrywki na Białoleńcu.</p>	<p>Odrożono do ewentualnego wprowadzenia w aktualizacji strategii.</p>	<p>Wniosek ten zostanie przekazany do rozpatrzenia i ewentualnego uszczegółowienia przez stały zespół do spraw współpracy KULTURA WARSZAWA – MAZOWSZE (zespół taki powstanie w ramach Programu A.1.1).</p>

	mówienia o kulturze dla mieszkańców przybyszy i rdzennych mieszkańców Warszawy.			
6. Uwaga ogólna.	Tam gdzie jest napisane, że w programach mogą korzystać gminy, proszę uwzględnić, że również dzielnice Warszawy.	Dzielnice są ważnymi animatorami kultury, w celu dobrej komunikacji uprzejma prośba o określenie ich udziału.	tak	Uwzględniono propozycję wnioskodawcy.
Eliza Gryszko, Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA				
1. rozdz. 4. Wdrażanie Strategii, str. 72-75	W miarę wdrażania Strategii warto się zastanowić nad kolejnymi działaniami promocyjnymi, które będą miały na celu doprecyzowanie wiedzy potencjalnych beneficjentów i twórców projektów na temat działań i projektów kulturalnych, które mogą zostać dofinansowane, a więc spełniających wymogi. Warto stworzyć katalog projektów zrealizowanych na Mazowszu od momentu wejścia Strategii w życie.	Podczas spotkań konsultacyjnych pojawiały się pytania, wątpliwości i uwagi, które wskazywały na konsternację osób, które do tej pory realizowały projekty kulturalne i odniosłam wrażenie, że przy okazji Strategii nie są pewne, czy mogą nadal aplikować o środki.	Odłożono do ewentualnego wprowadzenia w aktualizacji strategii.	Wnioski mają charakter ogólny i nie postulują konkretnych zmian w tekście strategii. Z uwagi na ich ogólny charakter zostaną one przekazane Zespołowi Sterującemu do rozpatrzenia i uwzględnienia na etapie wdrażania.
2. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Cel strategiczny A.4: Profesjonalizacja kadr kultury, str. 59	W tym miejscu mam raczej pytanie o diagnozę stanu rzeczy, a mianowicie, czy osoby wykształcone na menadżerów kultury, animatorów, etc., fizycznie znajdują miejsce pracy – nie mam wątpliwości, że ludzie o tym profilu są niezbędni do pracy w sektorze kultury, ale czy nie spotka się to z samorządowymi realiami braku stanowisk dla osób wykształconych w tym profilu? Czy w jakiś sposób próbowaliście Państwo to zdiagnozować? Czy zadania takich osób mają przyjąć pracujący już urzędnicy?	Pytanie pojawiło się na bazie kilku czynników: 1) argumentu kryzysowego i idącego za tym zaciskania pasa w samorządach, co prowadzi do ograniczenia tworzenia nowych stanowisk pracy; 2) medialny problem kształcenia humanistów, którzy nie znajdują pracy – w tym kontekście może być trudno uczelniom podjąć się tego zadania, ponieważ będą musiały stosować szeroko zakrojoną akcję promocyjną i w jakiś sposób zagwarantować znalezienie pracy potencjalnym studentom; 3) w przypadku, kiedy byłby to pracujący już urzędnik, to jego doksztalcenie w kierunku zarządzania kulturą byłoby nieefektywne, ponieważ łączyłby stare i nowe zadania, w żadnym nie sprawdzając się do końca – tak często pokazuje praktyka funkcjonowania pełnomocników ds. organizacji pozarządowych, którzy łączą zadania za cenę spadku jakości pracy na obu (lub więcej) polach.		
3. rozdz. 4. Wdrażanie Strategii, str. 72-75	Katalog narzędzi stworzony z myślą o instytucjach publicznych, które mogą wykorzystać do animowania współpracy z organizacjami pozarządowymi – „know how współpracy z kulturalnymi NGO”. Warto wypracować model współpracy	Wiemy, że SRK dotyczy głównie podmiotów publicznych, ale jeśli jednostki samorządowe mają współpracować z NGO, to jak pokazuje nasza praktyka wskazanie listy narzędzi/sposobów dobrych praktyk współpracy znacznie ułatwia jej zapoczątkowanie, ponieważ często bywa tak,		

	na rzecz kultury, ponieważ rola NGO bywa czasem znacznie szersza, zwłaszcza jeśli chodzi o pole kultury, i wybiega znacznie poza zlecenie przez samorząd zadań oraz finansowe wsparcie. Często bywa tak, że NGO fundusze pozyskują z innych źródeł, są niezależne finansowo od samorządu lokalnego i to one stanowią instytucję, która animuje działalność kulturalną w okolicy.	że samorządy z uwagi na chęć zgodności z literą prawa wolą angażować się w formy współpracy określone w jakimś dokumencie, czy to prawnym, czy strategicznym.		
4. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Pole strategiczne D: Kreatywność - motor rozwoju, str. 67-68	Definicja „przemysłów kreatywnych”.	Wydaje się, że nie wszyscy znają to pojęcie, więc chciałabym delikatnie Państwo zasugerować, że może warto przytoczyć jakąś definicję, przynajmniej operacyjną.		
5. Rozdz. 4. Wdrażanie Strategii, str. 72-75	Gwarancja stałego finansowania pewnych przedsięwzięć.	Gwarancja zapewnienia trwałości produktów projektów kulturalnych – np. portali internetowych, miejsc spotkań, itd., tak, żeby trwały po zakończeniu projektów tak, aby np. dobrze prosperujący portal nie przestał istnieć wraz z datą zakończenia projektu.		
6. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Pole strategiczne B: Uczestnictwo - Włączenie – Spójność, str. 62-64	Dostępność infrastruktury kultury dla osób z niepełnosprawnością.	Warto zdiagnozować poziom dostępności infrastruktury i usług dla osób z niepełnosprawnością, z doświadczeń Federacji wiem, że poziom dostępności instytucji publicznych na Mazowszu jest bardzo niski, analogiczne może być z instytucjami kultury, a skoro SRK opiera się na idei włączania, to uważam, że warto zająć się kwestią dostępności, zwłaszcza, że nie dotyczy ona tylko osób z niepełnosprawnością trwałą, dotyczy ona każdego, kto jest niepełnosprawny czasowo, np. z powodu urazu, obejmuje również rodziców z małymi dziećmi, zwłaszcza, jeśli chodzi o bariery architektoniczne w dostępie do instytucji kultury.	tak	Uzupełniono opis programu A.7.1. o zapisy zgodne z wnioskiem.
7. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Pole strategiczne B: Uczestnictwo – Włączenie – Spójność, str. 62-64	Uczestnictwo w kulturze w „sypialniach Warszawy”.	Tutaj też pojawia się moje pytanie, czy myśleli Państwo, jak animować specyficzną grupę, jaką są osoby pracujące w Warszawie i na ogół korzystające z oferty kulturalnej w stolicy, a mieszkające w tzw. sypialniach Warszawy, takich jak np. Zielonka, Wołomin?	Odłożono do ewentualnego wprowadzenia w aktualizacji strategii	Wniosek ma charakter ogólny i nie dotyczy konkretnej zmiany w tekście strategii. Zostanie przekazany Zespołowi Sterującemu do rozpatrzenia i uwzględnienia na etapie wdrażania.
8. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Program A.1.1: Stały zespół do spraw współpracy KULTURA WARSZAWA – MAZOWSZE, str. 57	1) Warto, aby zespół zajął się kwestią konkurencji między organizacjami pozarządowymi działającymi na tym samym terenie, które są dla siebie potencjalną konkurencją w aplikowaniu o samorządowe środki publiczne.	1) Piszę to w kontekście budowania partnerstw i budowania współpracy, a z doświadczenia pracy z NGO na terenie Mazowsza wiemy, iż fakt konkurowania NGO o środki skutecznie utrudnia współpracę i potrzeba dużo czasu, aby uświadomić lokalnym organizacjom, że mają wspólny interes	Odłożono do ewentualnego wprowadzenia w aktualizacji strategii.	Wniosek ma charakter ogólny i nie dotyczy konkretnej zmiany w tekście strategii. Zostanie przekazany Komitetowi Sterującemu do rozpatrzenia i uwzględnienia

	2) Warto również, aby zespół zajął się stereotypowym rozróżnieniem „centrum-peryferie, Warszawa-prowincja”.	i mogą na tym zyskać. 2) Zdaję sobie sprawę, że problem na papierze wydaje się dość blahy, jednak z drugiej strony wiem, że często bywa to kwestia jednego lidera lokalnego lub wysoko postawionego urzędnika, który mając podobne uprzedzenia potrafi skutecznie utrudniać współpracę. Może warto zastanowić się nad taką formą promocji, która będzie daleka od skojarzeń „kaganka oświaty”, który Warszawa niesie na peryferie.		na etapie wdrażania.
Krzysztof Reczek, Muzeum Regionalne w Kozienicach wnioski złożone przez Gminę Kozienice				
1. wyrażenie: „tworzoną przez ludzi przestrzenią wartości i symboli” rozd. 1 Wprowadzenie do Strategii, pkt 1, str. 4	po słowie „ludzi” dodać: „w ramach społecznie akceptowanych norm”.	Pojęcie „kultura” zawiera w sobie wszelkie fakty społeczne, także te, które w powszechnym mniemaniu uważane są za „niekulturalne”, np. naruszające cudzą godność, przyjęte obyczaje, czy w skrajnym przypadku prawo.	nie	Cytowany fragment wyjaśnia, jakim ujęciem kultury niniejsza strategia NIE ZAJMUJE SIĘ. Dopisanie wnioskowanej frazy tworzyłoby błędne wrażenie, że strategia ZAJMUJE SIĘ tym, co dzieje się poza społecznie akceptowanymi normami.
2. a) „Dostęp do kultury wysokiej” (tytuł podrozdziału) rozd. 2.4.1 Dostęp do „kultury wysokiej”, str. 9 b) „Dostęp do „kultury szerokiej” (tytuł podrozdziału) rozd. 2.4.2 Dostęp do „kultury szerokiej”, str. 13 c) „Dostęp do kultury popularnej” (tytuł podrozdziału) rozd. 2.4.3 Dostęp do „kultury popularnej”, str. 17 d) Pojęcie kultury wysokiej jest dziś kwestionowane jako nietrafnie wartościujące. W tej diagnozie używamy go jedynie umownie, na oznaczenie tych obszarów kultury, z którą obcujemy w atmosferze pewnej powagi i odświętności, a znaczącą motywacją do uczestniczenia w niej bywa potrzeba	„Dostęp do muzeów, teatrów, instytucji muzycznych i galerii” „Dostęp do bibliotek, domów i ośrodków kultury oraz kin” „Uczestnictwo w imprezach masowych” Usunięcie przytoczonego fragmentu.	Ad. a.b.c. Wyszczególnienie w strategii poszczególnych kategorii kultury, słusznie podyktowane chęcią rozbudowy warstwy teoretycznej, w konsekwencji tworzy nieprzekonujące i sztuczne podziały. O przynależności konkretnego faktu kulturalnego do tego a nie innego poziomu kultury (o ile już musimy pomocniczo je wyodrębnić) decyduje jego forma i treść, a nie miejsce, z którym jest on związany). Teatr może prezentować zarówno widowisko operowe jak i burleskę, w bibliotece znajdziemy Dostojewskiego i „kuchenne romanse”. Przykłady można mnożyć. Ad. d. „Pojęcie kultury wysokiej jest dziś kwestionowane jako nietrafnie wartościujące.” - powyższa fraza jest nieuprawnionym i podniesionym do rangi aksjomatu uogólnieniem wywodzącym się raczej ze sfery publicystyki. Formułowane na powyższy temat opinie, zgodne z poglądem zawartym w strategii, wyrażają jednie jedno z możliwych stanowisk. Charakteryzując dalej	Odłożono do ewentualnego wprowadzenia w aktualizacji strategii.	Uwagi dotyczą metodycznych zagadnień części diagnostycznej i zostaną wykorzystane w momencie aktualizowania strategii i pogłębiania diagnozy.

<p>uznania i prestiżu". rozd. 2.4.1 Dostęp do „kultury wysokiej”, str. 9</p> <p>e) „W niniejszej diagnozie „kulturą szeroką” umownie nazywamy te obszary kultury, w których uczestniczymy w atmosferze codzienności (a nie odświętności), zaś motywacją do uczestnictwa w niej jest głównie potrzeba afiliacji - poczucia przynależności, włączenia w obiegi społeczne (nie zaś potrzeba prestiżu i uznania). Przez dostęp do „kultury szerokiej” rozumiemy tu umownie dostęp do trzech rodzajów instytucji kultury: (1) domów i ośrodków kultury, (2) bibliotek oraz (3) kin.” rozd. 2.4.2 Dostęp do „kultury szerokiej”, str. 13</p> <p>f) „Kultura popularna” to w niniejszym opracowaniu umownie termin na określenie tych obszarów kultury, w których ludzie uczestniczą nie tylko z potrzeby afiliacji (przynależności), ale także częściowo z potrzeby oparcia i ładu, pod presją społecznych nacisków wspólnotowców. O ile do „kultury wysokiej” popycha ludzi (czasami nawet wbrew ich własnym potrzebom) kulturowy nacisk „aspirowania do czegoś więcej”, „przynależności do elity”, o tyle do „kultury popularnej” popycha ludzi (czasami także wbrew ich potrzebom) kulturowy nacisk „bycia takim, jak inni”, „nie wyłamywania się” (w tym także „nie wywyższania się”). W niniejszej diagnozie przez dostęp do „kultury popularnej” rozumiemy umownie dostęp do imprez masowych.</p>	<p>W niniejszej części diagnozy koncentrujemy się na tej części zdarzeń kulturalnych, które są właściwe dla działalności bibliotek, domów i ośrodków kultury oraz kin</p> <p>Ostatnim przedmiotem tej części analizy są imprezy o charakterze masowym, eksponujące takie, zazwyczaj wspólnotowo przeżywane wartości, jak zabawa, rozrywka, niekiedy współzawodnictwo.</p> <p>Pomimo, iż w tworzonych niejednokrotnie kategoryzacjach zdarzeń kulturalnych, zależnie od przyjętej metodologii, bywają zazwyczaj lokowane w obszarze kultury masowej lub ludycznej, mogą być one także nośnikiem wartości zaliczanych do kultury elitarniej.</p>	<p>kulturę wysoką (in. elitarną), autor (autorzy projektu) eksponują niektóre z jej walorów formalnych, takie jak „powaga”, „odświętność”, „potrzeba uznania i prestiżu”. Pomijając fakt, że jest to pogląd dyskusyjny, warto zauważyć, że zasadniczą wartością kultury wysokiej, są wyrażane przez nią treści, nie zaś „zadęcie i pompa”, które pojawiać się mogą w zasadzie na każdym poziomie życia społecznego.</p> <p>Ad. e. Zdarzenia kulturalne zachodzące w tych instytucjach kultury mogą należeć do różnych poziomów kulturowych, od elitarnego, po plebejsko-ludyczny.</p> <p>Ad. f. argumentacja j.w.</p>	
---	--	---	--

<p>rozd. 2.4.3 Dostęp do „kultury popularnej”, str. 17</p>				
<p>3. Przyjęta misja polityki kulturalnej województwa mazowieckiego brzmi: Kultura łączy każdego. rozd. 3.2. Misja polityki kulturalnej województwa mazowieckiego, str.55</p>	<p>Przyjęta misja polityki kulturalnej województwa mazowieckiego brzmi: Kultura otwarta na wszystkich.</p>	<p>Sformułowane w strategii przesłanie można odczytać jako imperatywne, nie dające możliwości wyboru. Kultura winna zapraszać, wciągać, lecz nie na siłę - tym bardziej, że cały czas pozostajemy w kręgu kultury zinstytucjonalizowanej.</p>	<p>nie</p>	<p>Postulowana przez wnioskodawcę "otwartość" to zdaniem autorów strategii postawa zbyt bierna. Strategia przewiduje AKTYWNE ZAPRASZANIE DO KULTURY I WŁĄCZANIE POPRZEZ KULTURĘ w sieć więzi społecznych. Zapraszanie - wbrew obawom wnioskodawcy - nie jest "wciąganiem na siłę".</p>
<p>4. Opis programu: W 2014 roku byłby ogłoszony konkurs ofert dla organizacji pozarządowych zamierzających podjąć się w swoich środowiskach lokalnych roli lidera procesu tworzenia obywatelskiej polityki kulturalnej. Zadanie obejmowałoby w szczególności działania organizacyjne, promocyjne, animatorskie i edukacyjne oraz samoedukacyjne i doradcze. Efektem byłoby powstanie obywatelskiego projektu strategii lub polityki kulturalnej</p> <p>Forma programu: konkurs ofert na wykonanie zadania publicznego.</p> <p>rozd. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne /program A.3.2 Lokalni liderzy obywatelskich polityk kulturalnych, str. 59</p>	<p>Opis programu: Skonsultowanie z samorządami przystępującymi do tworzenia własnych (powiatowych, miejskich, gminnych) strategii rozwoju kultury uwzględnienia udziału w ich opracowywaniu miejscowych środowisk obywatelskich oraz osób zainteresowanych</p> <p>Forma programu: konsultacje społeczne</p>	<p>Jeżeli dany samorząd byłby zainteresowany opracowaniem własnej strategii rozwoju kultury, winien mieć on swobodę wyboru zarówno metod jej tworzenia, jak i zawartości merytorycznej. Zapis strategii nie mówi jednoznacznie, kto ogłasza konkurs dla organizacji pozarządowych i jaki byłby los nagrodzonych projektów. Trudno bowiem przypuszczać, że lokalne samorządy byłyby zobligowane do przyjęcia projektów wyłonionych w konkursie, którego nie ogłaszały.</p>	<p>Przekazanie do uwzględnienia na etapie wdrażania.</p>	<p>Kwestie poruszone przez wnioskodawcę mają charakter szczegółowy i dotyczą sposobu wdrażania strategii w tym punkcie. Wnioski będą przekazane Koordynatorowi ds. Strategii Rozwoju Kultury i zostaną uszczegółowione na etapie wdrażania programów.</p>
<p>5. Cel strategiczny B.2: Kultura dla każdego Trzeba przełamać wykluczenia z kultury w województwie mazowieckim: terytorialne, środowiskowe, pokoleniowe. Każdy ma mieć możliwość faktycznego uczestniczenia w kulturze w sposób, jaki sam wybierze. Celem strategii nie jest łatwa i ujednolicona „kultura dla wszystkich”, lecz zróżnicowana, ambitna i inspirująca „kultura dla każdego”, do której też każdy może wносить swój twórczy wkład.</p> <p>rozd. 3.4 Struktura wykonawcza</p>	<p>Cel strategiczny B.2: Kultura dla wszystkich. Celem strategii jest stworzenie jak najszerszej oferty programowej uwzględniającej m.in. czynniki terytorialne, środowiskowe, pokoleniowe, tak, by dostarczała ona każdemu możliwość wyboru oraz odnalezienie siebie w twórczym współdziałaniu i wzbogacaniu przestrzeni kulturowej wkładem własnych kreatywnych możliwości.</p>	<p>Częstym motywem Strategii jest wspólnotowość i integracja, także w aspekcie regionalnym (mazowieckim). Tymczasem niniejszy zapis eksponuje skrajnie indywidualistyczne podejście do kultury. Dla uzasadnienia swego stanowiska autor używa raczej nieobiektywnych kategorii wartościujących - „łatwa” kultura dla wszystkich i „ambitna i inspirująca” kultura dla każdego. Taki wartościujący i zarazem nieobiektywizowany sposób argumentacji pojawia się w wielu innych miejscach Strategii.</p>	<p>Przekazanie do uwzględnienia na etapie wdrażania.</p>	<p>Uwaga wnioskodawcy ma charakter ogólny. Strategia poszukuje równowagi pomiędzy wspólnotowczą rolą kultury a wsparciem dla kreatywnych indywidualistów, także tych zbuntowanych przeciw wspólnotce. Uwaga, ze względu na jej fundamentalny charakter - zostanie przekazana Społecznej Radzie Kultury.</p>

Strategii: cele i programy strategiczne/ cel strategiczny B.2 kultura dla każdego, str. 62				
6. Forma programu: konkurs ofert dla organizacji pozarządowych rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Program B.2.1 Kultura puka do drzwi, str. 63	Forma programu: konkurs ofert dla instytucji kultury i organizacji pozarządowych.	Wydaje się celowe rozszerzenie propozycji na wszystkie podmioty mające dobre pomysły w rzeczonyj kwestii.	tak	Skorygowano zapisy zgodnie z intencją wnioskodawcy.
7. Forma programu: konkurs ofert dla organizacji pozarządowych, doradztwo dla powstających lub aktualizowanych strategii wojewódzkich instytucji kultury. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Program B.2.2 Kultura łączy pokolenia, str. 63	Forma programu: konkurs ofert dla organizacji pozarządowych, doradztwo dla powstających lub aktualizowanych strategii wojewódzkich instytucji kultury.	Argumentacja j.w.		
8. Program C.1.2. To także nasze dziedzictwo. Cel programu: włączanie w żywy obieg kultury wątków dziedzictwa materialnego, które nie mają wśród współczesnych mieszkańców Województwa Mazowieckiego swoich naturalnych spadkobierców, a przez to są bardziej narażone na zapomnienie. Opis programu: Program będzie polegał na zorganizowaniu co roku konkursu ofert na projekty przywracania do współczesnych obiegów kultury tych wątków z przeszłości, które dotyczą dziedzictwa, narodowości, grup etnicznych, wspólnot religijnych, środowisk społecznych i zawodowych, nieobecnych w krajobrazie społecznym współczesnego województwa mazowieckiego i niemogących samodzielnie zaopiekować się pamiątkami swej historii. rozdz. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Program C.1.2 To także nasze dziedzictwo, str. 65	Program C.1.2: Klejnoty naszego dziedzictwa. Cel programu: włączanie w żywy obieg kultury wątków dziedzictwa materialnego, o szczególnych walorach historycznych, znaczeniowych i artystycznych, szczególnie cennych z punktu widzenia tożsamości narodowej i regionalnej oraz wartości ogólnohumanistycznych. Program winien obejmować w równej mierze wszelkie materialne świadectwa kultury, w tym te, które nie mają wśród współczesnych mieszkańców Województwa Mazowieckiego swoich naturalnych spadkobierców, a przez to są bardziej narażone na zapomnienie. Opis programu: Program będzie polegał na zorganizowaniu co roku konkursu ofert na projekty przywracania do współczesnych obiegów kultury wątków z przeszłości, szczególnie cennych dla kulturowej tożsamości.	Niniejszy program jako jedyny w całej Strategii skierowany jest na zagadnienia dotyczące sprawowania opieki nad materialnym dziedzictwem kulturowym. Przyjęcie go w proponowanej wersji postawiłoby poza nawiasem Strategii materialny dorobek polskiej kultury narodowej na terenie województwa mazowieckiego, ograniczając zakres zagadnienia do ściśle wybranych określonych w programie wątków.	nie	Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami są w podstawowym zakresie regulowane odrębnie, poza zapisami niniejszej strategii.
9. a) Cel strategiczny C.2: Nasze tożsamości. Tożsamości współczesnych ludzi i grup społecznych są dziś nieskończenie różnicowane	Cel strategiczny C.2: Nasze tożsamości. Istotną cechą współczesnej kultury jest szeroka gama możliwości wyboru kulturowej samoidentyfikacji. Efekt tego	Proponowany zapis wprowadza niesprawiedliwe proporcje pomiędzy grupami odmiennymi kulturowo, (które czerpią z różnych źródeł cywilizacji i z marzeń), a tak zwanym społeczeństwem, które	tak	Uwaga jest już uwzględniona w obecnym brzmieniu obu zapisów.

<p>i wielowątkowe. Czerpią z historii i współczesności, z lokalności i ze zjawisk globalnych, z tradycji i z marzeń. Jednocześnie współczesne społeczeństwo w swej różnorodności wytwarza stereotypy zastępujące wiedzę. Często tkwimy w uprzedzeniach wobec innych zamiast poznawać się nawzajem. Cel strategiczny Nasze tożsamości jest nastawiony na ciekawą prezentację przez różne grupy społeczne własnych tożsamości kulturowych odbiorcom spoza danej grupy.</p> <p>rozd. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Cel strategiczny C.2 Nasze tożsamości, str. 66</p> <p>b) Program C.2.1: Niech nas poznają. Cel programu: promowanie wzajemnego poznawania się grup odmiennych kulturowo.</p> <p>Opis programu: Program będzie polegał na wspieraniu projektów artystyczno-edukacyjnych i animacyjno-kulturalnych nastawionych na ciekawą prezentację swej tożsamości przez grupy poczuwające się do odrębności kulturowej. Adresatami prezentacji muszą być grupy społeczne, co do których można mieć uzasadnione przypuszczenie, że kultywują stereotypy na temat grupy, jaka zamierza się zaprezentować.</p> <p>Forma programu: konkurs ofert dla organizacji pozarządowych, dotacje celowe dla instytucji kultury na realizację programu. rozd. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Program C.2.1 Niech nas poznają, str. 66</p>	<p>zjawiska wyraźnie zaznacza się w istnieniu i działalności środowisk, które deklarują własną odmiennność. Identyfikując się z wąskim pasmem spraw istotnych dla własnej grupy zdają się „zapominać” o szerszych systemach wartości właściwych dla społeczności w której żyją. W konsekwencji prowadzi to do społecznej alienacji tychże grup oraz obustronnej niechęci czy wręcz wrogości okazywanej „innym”. Cel strategiczny Nasze tożsamości jest nastawiony na ciekawą prezentację przez różne grupy społeczne własnych wyznawanych przekonań odbiorcom spoza danej grupy.</p> <p>Cel programu: promowanie poznawania grup odmiennych kulturowo.</p> <p>Opis programu: Program będzie polegał na wspieraniu projektów artystyczno-edukacyjnych i animacyjno-kulturalnych nastawionych na ciekawą prezentację swej tożsamości przez grupy poczuwające się do odrębności kulturowej, z uwzględnieniem sytuacji dialogu z wartościami, wzorami kultury właściwymi dla szerszego kontekstu kulturowego w którym funkcjonuje grupa.</p> <p>Forma programu: konkurs ofert dla organizacji pozarządowych, dotacje celowe dla instytucji kultury na realizację programu.</p>	<p>wytwarza stereotypy. W praktycznej realizacji programu nie trudno o pokusę dzielenia grup społecznych, w oparciu o ideologiczne kryteria, na te „dobre”, które nie są zrozumiane i te „złe”, które należy reedukować.</p>		
<p>10. Cel strategiczny C.3: Nowoczesna wspólnota. W społeczeństwie informacyjnym, które jest coraz mniej lokalne i coraz bardziej globalne, wyczerpała się idea wspólnoty opartej na jednolitości kulturowej. Dziś</p>	<p>Cel strategiczny C.3: Nowoczesna wspólnota. Społeczeństwo doby informacyjnej jest w stopniu znacznie większym, niż było to uprzednio, otwarte na nowe prądy i idee. W trosce o spójność systemu kultury i zapobieżenie</p>	<p>Doświadczenia historyczne wielu narodów, grup etnicznych, etc. ukazują nieocenioną rolę kultury jako czynnika integracyjnego. Sugerowana propozycja zmiany kładzie większy nacisk na potrzebę asymilacji nowych wątków kulturowych w obrębie tradycyjnie akceptowanego modelu</p>	<p>Przekazanie do uwzględnienia na etapie wdrażania.</p>	<p>Uwaga wnioskodawcy ma charakter ogólny. Uwaga, ze względu na jej fundamentalny charakter zostanie przekazana do uwzględnienia na etapie wdrażania.</p>

<p>zamiast tradycyjnej „wspólnoty ludzi jednakich” potrzebne jest budowanie nowoczesnej wspólnoty: nieskończenie zróżnicowanej kulturowo i spojonej poczuciem dobra wspólnego ponad tym zróżnicowaniem.</p> <p>rozd. 3.4 Struktura wykonawcza Strategii: cele i programy strategiczne/ Cel strategiczny C.3 Nowoczesna wspólnota, str. 66</p>	<p>jej dezintegracji należy poszukiwać mechanizmów pozytywnej akulturacji dokonującej się na gruncie szerszego, powszechnie akceptowanego systemu wartości.</p>	<p>kultury, co w znaczny sposób łagodzi konflikty i napięcia pomiędzy grupami budującymi swą tożsamość w oparciu o odmienne światopoglądy.</p>		
<p>Choć przedstawiony projekt Strategia rozwoju kultury w województwie mazowieckim zawiera wiele interesujących analiz, uwag i propozycji, trudno przyjąć go bez zastrzeżeń - niektóre z nich, wraz z propozycjami zmian tekstu oraz argumentacją, zostały zawarte w zamieszczonej wyżej tabeli. Ponieważ jednak zespolenie sugerowanych zmian z całością projektu wymagałoby znacznie dalej idących ingerencji i przeróbek, poniżej przedstawiono najważniejsze uwagi krytyczne w skondensowanej formie opisowej.</p>			nie	Brak sprecyzowanych uwag.
<p>I. Rozumienie istoty kultury.</p> <p>Analizując projekt strategii trudno oprzeć się wrażeniu, iż kultura postrzegana jest w nim jako samoistny i rządzący się swymi prawami byt, stanowiący mozaikę różnorodnych powstających samorzutnie zjawisk. Takie rozumienie, choć niezdefiniowane wprost, wyziera z licznych zawartych w nim sformułowań i kontekstów. W pewnym zakresie kulturę rzeczywiście można odczytywać w podobny sposób. Można ją jednak także kształtować w sposób świadomy i celowy. Co prawda w Strategii znajdują się odniesienia do pojęcia polityki kulturalnej, jednak jest ona traktowana jako „płynięcie z prądem”- jej narzędzia zostały dopasowane do potrzeb oddolnych ruchów kulturotwórczych, przy równoczesnej rezygnacji z kreowania własnej wizji kultury. Kulturę można kształtować także poprzez pieniądze. Czy ich dysponent, samorząd wojewódzki, pokusi się o stworzenie własnego programu kultury regionu, powiązanej z kulturą ogólnonarodową, czy też ograniczy się do roli wspierania wszelkich oddolnych inicjatyw? Projekt Strategii wydaje się preferować indywidualistyczne podejście do kultury uwzględniający wszelkie wybory dokonywane w jej obrębie przez większe i mniejsze grupy oraz jednostki. Takie stanowisko, z jednej strony wartościowe, gdyż uwzględniające obywatelski i podmiotowy aspekt kultury, wpisuje zarazem w jej model napięcia wynikające ze sprzecznych, często wykluczających się wzajemnie postaw poszczególnych podmiotów. W połączeniu z faktem, iż indywidualne wybory kulturowe wynikają często z konfliktu z kulturą akceptowaną w szerokim ogólnospołecznym wymiarze, bądź wręcz negocjowania tej kultury, prowadzi ono do wbudowania w wyłaniający się z projektu system mechanizmu autodestrukcji. Napięcia wewnętrzne są nieodłączną cechą wszelkich systemów kulturowych, również, szczególnie w dobie masowego dostępu do informacji, oczywiste jest formowanie się różnych nowych prądów kulturowych. Systemy kulturowe posiadają jednak także mechanizmy obronne pozwalające te napięcia łagodzić, choćby przez asymilację nowych elementów na gruncie szerszego systemu wartości. Szczególna rola w tym zakresie przypada kulturze instytucjonalnej wynikającej z mądrej i odpowiedzialnej polityki kulturalnej państwa i jego organów, także samorządów. Przyjęte w projekcie rozumienie samej istoty kultury implikuje m.in. następujące konsekwencje:</p> <p>1. Ekspozowanie roli grup deklarujących odrębność kulturową, subkultur, kultur alternatywnych. Towarzyszy temu wyrażane pośrednio przekonanie o zmierzchu kultury tradycyjnej (m.in.: „W społeczeństwie informacyjnym, które jest coraz mniej lokalne i coraz bardziej globalne, wyczerpała się idea wspólnoty opartej na jednolitości kulturowej”), która, mimo iż ewoluuje w swych formach, zawsze posiada nieporównanie większy zasięg społeczny i nie wynika z szybko następujących kolejnych mód, lecz wielowiekowego doświadczenia narodowej, obywatelskiej wspólnoty. Rozumiejąc troskę autora o bogactwo kulturowego pejzażu trudno nie zauważyć odwrócenia proporcji wielkości, co przekłada się na zawarte w poszczególnych programach oferty faworyzujące grupy, które deklarują swą kulturową odmienną i proponujące znacznie mniej nie należącą do żadnych subkultur większości społeczeństwa.</p> <p>2. Przypisanie organizacjom pozarządowym wiodącej roli w organizowaniu działalności kulturalnej. Projekt zawiera sporo krytycznych uwag odnośnie współczesnego stanu kultury w województwie mazowieckim. Można też odnieść wrażenie, że jego autorzy upatrują sposobu poprawy tej sytuacji w oddaniu znaczącej części działań i realizacji kulturalnych w ręce organizacji pozarządowych. Do nich kierowana jest zdecydowana większość projektów, co w przyszłości będzie się wiązać z dostępem do środków na ich realizację, a z zasięgu i rozmachu projektu widać, że są to środki niemałe. Należy się zastanowić (środki finansowe nie są przecież nieograniczone) w jakim stopniu zaważy to negatywnie na budżetach samorządowych instytucji kultury (które, podlegając samorządom różnego stopnia, mogą realizować ich politykę kulturalną) i miast poprawić, pogorszy jakość ich działalności. Warto zwrócić też uwagę</p>				

<p>na możliwości przyszłych realizatorów sugerowanych w projekcie programów i zadać pytanie, czy oferta kulturalna opracowana przez społecznych działaczy, nawet wielkich entuzjastów, będzie rzeczywiście lepsza, ciekawsza, bardziej wartościowa, niż oferta instytucji kultury przygotowana przez ludzi o profesjonalnym przygotowaniu i doświadczeniu? Odpowiedź, choć nie wprost, można odnaleźć w samym projekcie (cytowany fragment dotyczy organizacji pozarządowych): „Zagospodarowanie prawie 70 procent środków przez oferentów warszawskich wymaga głębszego przyjrzenia się. Nawet jeśli projekty są realizowane w terenie, poza Warszawą, a tylko siedzibą organizacji jest Warszawa, to i tak niepokojący jest fakt, że w innych częściach województwa nie ujawniają się i nie umacniają stopniowo podmioty mogące skutecznie aplikować o środki i pracować na rzecz swojego terenu.” (s.29). Interpretacja przedstawionego powyżej faktu nie wydaje się trudna. Warszawa skupia rzeszę ludzi zawodowo związanych z kulturą instytucjonalną, którzy, chcąc uzyskać środki na określone cele (często trudne lub niemożliwe do pozyskania dla ich instytucji) „po godzinach” działają społecznie w organizacjach pozarządowych. Z przyczyn oczywistych sytuacja przedstawia się odmiennie „poza Warszawą”, gdzie nieporównanie węższa warstwa osób inicjujących i prowadzących działalność kulturalną skupiając się w instytucjach kultury, czyni to głównie z ich pośrednictwem. Biorąc powyższe pod uwagę, wydaje się, że największą wartością dla rozwoju kultury jest kapitał intelektualny, twórczy, i że to właśnie on powinien być uwzględniany we wszelkich dobroczynnych skutkach płynących z przyszłej realizacji założeń Strategii, w sposób równoprawny i preferujący nie formę jego zorganizowania (fundacje, instytucje kultury, stowarzyszenia, etc.) lecz jakość przedstawianej przezeń oferty kulturalnej.</p>				
<p>II. Szkolenie kadr kultury. Jako jeden z mankamentów odbijających się na jakości upowszechniania kultury projekt wskazuje słabość kadr kultury (m.in. s.37.), postulując potrzebę jej doszkalanania, podnoszenia kwalifikacji. Konkretnym propozycjom w tym zakresie poświęcono w całości „Cel strategiczny A.4. Doskonalenie zawodowe to rzeczywiście bardzo istotna kwestia, szczególnie zważywszy towarzyszące nam tempo przemian. Problem ten dotyka jednakże nie tylko kadr kultury, lecz także lekarzy, nauczycieli, przedstawicieli zawodów technicznych, etc. Wydaje się, że pracownicy kultury, w dzisiejszych czasach ludzie nie przypadkowi, lecz o dobrym kierunkowym wykształceniu, radzą sobie niezłe w ramach istniejącego systemu podnoszenia kwalifikacji, rozbudowanego i stwarzającego wszelkie warunki zawodowego rozwoju. Być może warto przemyśleć zasadność budowy nowych struktur i systemów edukacyjnych, a planowane na ten cel środki wykorzystać na bezpośrednie działania kulturalne, np. w ramach Programu B.2.1: Kultura puka do drzwi.</p>				
<p>III. Kultura wysoka. Pewne niezrozumienie wydaje się towarzyszyć zawartemu w projekcie pojęciu kultury wysokiej, elitarnej, która w wielu krajach, dbających o posiadanie i rozwój elit, stanowi przedmiot najwyższej troski. Mówiąc o niej, projekt eksponuje raczej formalną i zewnętrzną stronę zagadnienia postrzeganą jako swoiste „napuszenie” i koturnowość, gdy tymczasem o elitarności kultury stanowią głównie jej treści. Odnoszące się zazwyczaj do zagadnień nietatnych w sensie intelektualnym, etycznym, czy estetycznym, wymagają one dobrego przygotowania odbiorcy. Stąd też, w obiegowym odczuciu, kultura wysoka budzi niekiedy niechęć oficjalnie motywowaną takimi właśnie rzekomymi jej cechami.</p>				
<p>IV. Wdrażanie strategii Pewne obawy może wzbudzać sam sposób realizacji Strategii zarządzanej przez liczne ciała i organy. Projekt przewiduje następujące: - Sejmik Województwa, - Zarząd Województwa, - Społeczna Rada Kultury, - Departament Kultury, Promocji i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego, - Koordynator do spraw Strategii Rozwoju Kultury, - Zespół Sterujący wyposażając je w rozbudowany system kompetencji. Dodatkowo przewidziane „w razie potrzeby” stałych zespołów, grup tematycznych, ciał konsultacyjnych, etc. Opierając się na życiowej praktyce, można domniemać, że owe „potrzeby” będą raczej przejawiać tendencje wzrostowe, a nie samoograniczające. W trosce o sprawne działanie, wykluczenie niedowładu kompetencyjnego oraz zwykłą oszczędność należałoby dążyć, aby system wdrażania Strategii opierał się na maksymalnie prostych i czytelnych zasadach organizacyjnych.</p>				
<p>Andrzej Rybus-Tołłoczko Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego</p>				
<p>1. rozd. 2.6.2 Współpraca z sektorem pozarządowym, ryc. 33, str. 29</p>	<p>Podać źródło danych.</p>	<p>Jestem zaskoczony, że Ostrołęka przeznaczą w konkursach na organizacje pozarządowe więcej środków niż Płock. Z mojej wiedzy (BIP m. Płocka)</p>	<p>tak</p>	<p>Uzupełniono zgodnie z wnioskiem.</p>

		Płock przeznacza ponad 700 000 zł na te działania rocznie.		
2. rozdz. 2.6.4 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami, str. 31	Brak wskazania współpracy z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.	MWKZ jest podmiotem, który w pewien sposób decyduje o polityce ochrony zabytków na Mazowszu, a ponadto przeznacza w trybie dotacji około 450 000 zł rocznie na ich ochronę.	tak	Skorygowano zapis strategii zgodnie z wnioskiem.
Józef Leszek Krakowiak Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego				
Zasadniczo zgadzam się ze zdecydowaną większością wniosków, ale mam uwagi do niektórych braków w opisie, które dałyby asumpt do dalej nawet idących wniosków. I. Po jej przeczytaniu, nasuwa się kilka wątpliwości: FINANSOWE 1. 0,63 % dotacji celowej z budżetu Województwa w 2011 roku, s. 28, Ryc. 30, czyli środki na podstawowy sposób finansowania, byłby i JEST B.B. ostrą krytyką rzeczywistości. Zwłaszcza po dodaniu, iż kwota łącznej dotacji inwestycyjnej stanowiła 30% dotacji podmiotowej: dlaczego nie zestawione ze stanem infrastruktury. Wynikałoby z tego, iż te 0,63% to tylko 110 tys. zł Czyżby to nie był błąd?? Organizacje pozarządowe w wyniku konkursów otrzymały 1.300 tys. zł., czyli 12 razy więcej, s. 28, ryc. 33. 2. Być może to nie jest matematycznie błędne, ale treściowo prawie PUSTE. Nie mamy bowiem podanej relacji kosztów nieosobowych wobec osobowych: w ramach dotacji podmiotowej. Brak też wyszczególnienia kosztów instruktorów prowadzących konkretne formy działalności do kosztów osobowych urzędników administrujących kulturą. Również bez zestawienia z omówieniem kadr kultury. 3. Ochrona zabytków. Z kwoty 5 mln zł kościelne osoby prawne otrzymały prawie 80%, zaś jednostki samorządu terytorialnego niecałe 9% potrafiły zagospodarować. Całość bez komentarza.		nie	Brak sprecyzowanych propozycji co do zmian w tekście strategii.	
II. a/ Badania ankietowe mało reprezentatywne. Przeciwdziałanie uzależnieniom, ochrona środowiska, rozwój lokalny czy sport i turystyka mają mały związek z kulturą. b/ Przy okazji powtarzam uwagę ze spotkania konsultacyjnego: proszę DODACЬ własną propozycję, czyli RADYKALNIE ZMIENIĆ tabelę punktacji, którą zawierają ogłoszenia o konkursach w dziedzinie kultury! Zwłaszcza procentowy udział takiego kryterium jak słusznie akcentowana współpraca i charakter ponadlokalny. c/ Rozumiem, iż w ramach konkursu na liderów, proponujecie wydzielenie typów liderów, w tym lidera działalności, edukacji i animacji kulturalnej, którym także może być podmiot zbiorowy. d/ Bardzo podoba mi się deficytowa aktualnie wartość zawarta w polu strategicznym B: uczestnictwo - włączenie - spójność oraz pole strategiczne E: łączenie potencjałów kultury. Natomiast niezbyt udał się wam zapis pola strategicznego D: kreatywność - motor rozwoju.		nie	Brak sprecyzowanych propozycji co do zmian w tekście strategii.	
Adam Radowiecki, wniosek w imieniu środowisk biznesowych - sponsorów kultury				
Należy przewidzieć uruchomienie inicjatywy w rodzaju "Okrągłego Stołu" podmiotów kultury i biznesu (mecenatów kultury) z udziałem być może jeszcze innych środowisk, w celu opracowania zasad nowoczesnego mecenatu kultury.			tak	Dodano cel A.8 "Nowoczesny mecenat kultury" i w jego ramach zapisano utworzenie Okrągłego stołu (utworzony nowy Cel A.8.1)